

ביקור ראש ממשלת הונגריה: שעת מבחן לציונות

רענן אליעז*

המאמר [פורסם בדבר ראשון](#) ב-20 ביולי 2018

מדינת ישראל הוקמה על בסיס ערכים הומניסטיים ופלורליסטיים, ובהם השוויון והסולידריות. לחלוצים שהקימו אותה הייתה אמונה משותפת בכך שהעם היהודי מסוגל לקיים ריבונות דמוקרטית והוגנת גם בנסיבות גאו-פוליטיות קשות. ואכן, ישראל הפכה עם השנים לדוגמה לדמוקרטיה מתפקדת בסביבה של משטרים אוטוריטריים, ולחברה רב-תרבותית שמכבדת – גם אם לא באופן מושלם – את זכויות המיעוטים שבה.

הקשיים בהם נתקלת ישראל במאמצי ההתקבל כחברה במשפחת העמים ולזכות באהדת דעת הקהל העולמית נסבלים, שכן ההגנה על גבולותיה ועל ביטחון אזרחיה מצדיקים גם מחיר של בידוד מה. ואולם, סטייה מהסטנדרטים המוסריים הגבוהים שעל בסיסם הוקמה ישראל מערערת על צדקת דרכה של מדינת ישראל ופוגעת פגיעה ממשית ברווחתם של יהודי התפוצות.

הביקור בירושלים של ראש ממשלת הונגריה ויקטור אורבן מסמל כשל מוסרי. כך גם ההסכם שהושג לאחרונה בין ממשלות ישראל ופולין, שמנקה את פולין מחלק ממעשי הזוועה שביצעו אזרחיה במהלך מלחמת העולם השנייה. זהו גבול מוסרי שאסור לישראל לחצות.

התגובות בחלקים באירופה לגלי ההגירה האחרונים מהמזרח התיכון משמשים תזכורת כואבת עד כמה מהר יכולים סטנדרטים מוסריים להישחק, אפילו באירופה המאוחדת והמשגשגת יחסית של ימינו. ישראל טועה בהחלטתה להעלות על נס בירושלים מנהיגים אירופאים לא-ליברליים שחרתו על דגלם מאבק בהגירה ובמהגרים. הרי בכך היא מעניקה לגיטימיות למדיניות שלהם.

אפשר להבין את מאמצי ראש הממשלה נתניהו לפצל ולהחליש את האיחוד האירופי, ובכך להחליש את מנפיה הלחץ שלו כלפי ישראל. זהו מהלך ריאלי-פוליטיק מובהק ותגובה לביקורת הלעיתים-אוטומטית של בריסל, מטעם גוש מדינות האיחוד, עליו ועל מדיניותו. ועדיין, הרווחים הפוליטיים קצרי-הטווח שישראל עשויה להרוויח מכינון ברית עם הימין הקיצוני האירופי עלולים לגבות ממנה מחיר כבד.

החיבוק שמעניק נתניהו לאורבן מנוגד לערכים הבסיסיים ולאינטרסים של ישראל. מצב זה גם עלול לפגוע עמוקות ביהודי התפוצות כבני מיעוט במדינותיהם, ביכולתם להזדהות עם ישראל, ואפילו בביטחונם האישי. יש להציב אינטרסים לאומיים מעל רווחים פוליטיים מידיים, ולחשוב בעת קבלת ההחלטות גם על טובת כלל העם היהודי והמפעל הציוני.

בבואם לקבוע מדיניות ביחס למדינה מסוימת, צריכים מנהיגי ישראל לקחת בחשבון את יחסה של הקהילה היהודית באותה מדינה כלפי ההנהגה שם. האם יהודי אותה מדינה, כמיעוט בה, חשים רצויים, בטוחים ומוגנים? במקרה של הונגריה, התשובה היא שלילית. הנימה האנטישמית של אורבן והמדיניות אותה הוא מקדם מאיימות על יהדות הונגריה. זו סיבה מספקת להימנע מאירוח אורבן – ואחרים כמותו – בירושלים.

* רענן אליעז ייסד את ארגון ELNET – European Leadership Network, אותו ניהל במשך עשור, וכן את הפורום לדיאלוג אסטרטגי (FSD). תחת הנהגתו, עסקו הארגונים בחיזוק קשרי ישראל-אירופה ובהעצמה פוליטית של יידי ישראל ברחבי היבשת. הוא חבר צוות חשיבה של מכון מיתוים בנושא יחסי ישראל-אירופה.

תחת זאת, על ישראל והאיחוד האירופי למצוא דרכים אחראיות לשתף פעולה ולהבטיח את האינטרסים ארוכי-הטווח של אזרחיהם ואת רווחתם. יש צורך לשקם את האמון שנשחק בין בריסל לירושלים, ולהרחיב את רשת הקשרים בין גורמים מתונים בשני הצדדים, כך שתכיל ספקטרום פוליטי רחב יותר, מהימין המתון ועד לשמאל המתון.

לאיחוד האירופי ולישראל יש מספר רב של מסגרות משותפות דרכן הם יכולים להגביר את השותפות ביניהם ולפעול נגד הקיצוניות באופן מדיד ומשמעותי. כך למשל, לישראל יש מומחיות וניסיון בקליטת הגירה, והיא יכולה לחלוק זאת עם האיחוד האירופי. אתגר ההגירה – מן הגדולים עמו מתמודדת כיום אירופה – הוא כזה עמו מתמודדת ישראל מאז הקמתה ועד ימנו. למרות השוני בין המקרים, שכן ישראל קולטת בעיקר את בני העם היהודי ובאירופה ערב רב של דתות ותרבויות, לישראל יש הרבה מה לתרום לאירופה בתחום קליטת ההגירה.

טוב תעשה ישראל אם תקפיד להתנגד לגורמים הקיצוניים באירופה ותידבק בערכי המוסר שעל בסיסם היא הוקמה. הרווח יהיה גם שלה, גם של אירופה וגם של יהדות התפוצות.